

Horst Bley

PROCESY I ZWIĄZKI ORGANIZACJI I EKONOMII PRACY

W wyniku rozwoju sił wytwórczych i stosunków produkcji w skali gospodarki narodowej zachodzą ekonomiczne i społeczne procesy przemian, wiążące się z wykorzystaniem zasobów siły roboczej. Są one także związane z reprodukcją w szerszym znaczeniu i racjonalnym wykorzystaniem społecznego i technicznego zasobu pracy. Z procesów tych wynikają szczególne konsekwencje dla kierowania, planowania i podejmowania konkretnych działań w następujących kwestiach:

1. W związku ze stałym wzrostem wydajności pracy zachodzi w produkcji obiektywny i permanentny proces oszczędzania czasu pracy. Dzięki temu procesowi społeczeństwo socjalistyczne ma możliwość tworzenia ciągle nowych, korzystnych warunków dla dynamicznego rozwoju sił wytwórczych i postępu naukowo-technicznego. W ten sposób może również zostać równoważony demograficznie uwarunkowany rozwój zasobów siły roboczej. Powyższe zagadnienia mają zasadnicze znaczenie dla intensyfikacji makroekonomicznego procesu reprodukcji.

2. Ustawiczny proces transformacji zaoszczędzonego czasu pracy w nową, społecznie użyteczną działalność i świadczenia społeczne jest obiektywnym warunkiem do zapewnienia pełnego zatrudnienia. Oszczędność czasu pracy, poprzez możliwość ponownego wykorzystania i zużytkowania jego jednostek, zapewnia ciągłą transformację czasu w ekonomiczno-społeczną efektywność.

3. Zachodzi postępujący, permanentny zapoczątkowany w XVIII w. pierwszą rewolucją przemysłową proces przenoszenia funkcji pracy z człowieka na środki techniczne. Odbywa się to w wyniku przenoszenia funkcji energetycznych i wykonawczych technika automatyzacyjna oraz zastąpienie funkcji kontrolnych i koncepcyjnych przy pomocy mikroelektroniki. Dzięki temu granice ludzkich możliwości zostają przewyżnione w procesach pracy. Wynika stąd potrzeba świadomego kształtowania nowych treści zadań pracy i tworzenia innych pól działania dla człowieka.

4. Przedstawione przez K. Marksa prawo dotyczące zmiany charakteru pracy i dużej mobilności kadr działa w naszej fazie rozwoju w sposób intensywny ale i różnorodny. Postęp techniczno-naukowy wiąże się z mobilnością społecznego zasobu pracy. W przyszłości będzie to jeszcze bardziej decydujący czynnik intensyfikacji procesu reprodukcji.

5. Coraz bardziej odczuwalne jest działanie prawa ekonomii czasu. Zadania, które dla nauk o pracy wynikają z prawa ekonomii czasu można sprecyzować następująco:

a przyczynianie się do zapewnienia wysokiego poziomu sprawności w procesie pracy, poprzez długofalowy rozwój i prawidłową strukturę zasobów pracy,

b współdziałanie w różnorodnych formach ciągłego procesu oszczędzania czasu pracy,

c pomoc w kształtowaniu obiektywnych i subiektywnych warunków dla jak najlepszej transformacji zaoszczędzonego czasu pracy w nową jakościową, ekonomiczną efektywność,

d stałe zapewnianie harmonijnego związku między ekonomią czasu i rozwojem społecznym.

6. W praktyce życia społecznego zachodzi nie tylko dialektyczny proces rozwoju poziomu wydajności, ale także poziomu wymagań i oczekiwań.

W procesie rozwoju zależności te muszą być ciągle przedmiotem obserwacji i analiz. Dotyczy to kształtowania warunków pracy i życia, środków koniecznych w naukowej organizacji pracy, jak też materialnego i ideologicznego stymulowania motywacji pracowników.